

พัฒนาการฝังสุสานจักรพรรดิราชวงศ์เหงียน เมืองเว้ ประเทศเวียดนาม:
จากต้นราชวงศ์จนถึงการเปลี่ยนแปลงการทางการเมือง
ปิยเดช อัครโพธิวงศ์^{1*}

The Development of Nguyen Royal Mausoleums, Hue, Vietnam:
From the beginning of the Dynasty to the political change
Piyadech Arkarapoti Wong^{1*}

^{1*}คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

^{1*}Faculty of Architecture, Chiang Mai University

*Corresponding author E-mail address : Piyadech.ar@cmu.ac.th

Received September 14, 2018 Revised October 10, 2018 accepted November 10, 2018

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอการศึกษาพัฒนาการทางฝังของกลุ่มสุสานจักรพรรดิเมืองเว้ ประเทศเวียดนาม เป็นการศึกษาการออกแบบฝังสุสานควบคู่ไปกับการศึกษาประวัติศาสตร์ของประเทศเวียดนามโดยข้อสรุปที่ได้พบว่ากลุ่มสุสานจักรพรรดิในช่วงแรกของราชวงศ์เหงียนได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมจากจีนอย่างเข้มข้นและค่อยๆพัฒนาความซับซ้อนของสุสานแต่ละแห่งตามความมั่นคงของประเทศในขณะนั้น ในช่วงปลายของราชวงศ์ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบศักดินามาสู่ระบบสังคมนิยม ประเทศเวียดนามอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝรั่งเศส ความกดดันจากอิทธิพลดังกล่าวแสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการเปลี่ยนแปลงของการออกแบบสุสานจักรพรรดิ 2 แห่งสุดท้ายที่ยอมรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาประสมเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบสุสานจักรพรรดิ ทั้งในเรื่องของวัสดุการก่อสร้าง การตกแต่งทั้งภายในภายนอก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของฝังสุสานจักรพรรดิจนถึงช่วงท้ายของระบอบศักดินาในเวียดนามแสดงถึงความพยายามในการต่อรองกับความกดดันจากตะวันตกแต่ท้ายที่สุดความพยายามนี้ก็ไม่ได้สำเร็จและระบอบศักดินาในเวียดนามก็ต้องถูกยกเลิกไปในที่สุด

คำสำคัญ : ราชวงศ์เหงียน สุสานจักรพรรดิ โบราณสถาน เวียดนาม

ABSTRACT

This article presents the development of the complex of Hue's emperor tombs in Vietnam. The emperor tombs are studied simultaneously with the study of the history of Vietnam during that time. The conclusion of this study pointed out that the emperor tombs in the first period of Nguyen dynasty were influenced from Chinese culture. These tombs had developed the complexity in design depending on the country's stability in each period of times. In the late period of the dynasty before the converting of political regime from feudalism to socialism, Vietnam was under the political influenced of France. With that pressure expressed troughs the changing of design of the last 2 emperor tombs which accepted the western culture to be part of the tomb's design, these included the changing of materials, exterior, and interior decoration. The altering of emperor tombs' layout until the end of feudal period shown the attempt to negotiate with the pressure of the Western. At the end, however, this attempt was not succeed and the feudal was collapsed in the end.

Keywords : Nguyen Dynasty, Royal mausoleum, monument, Vietnam

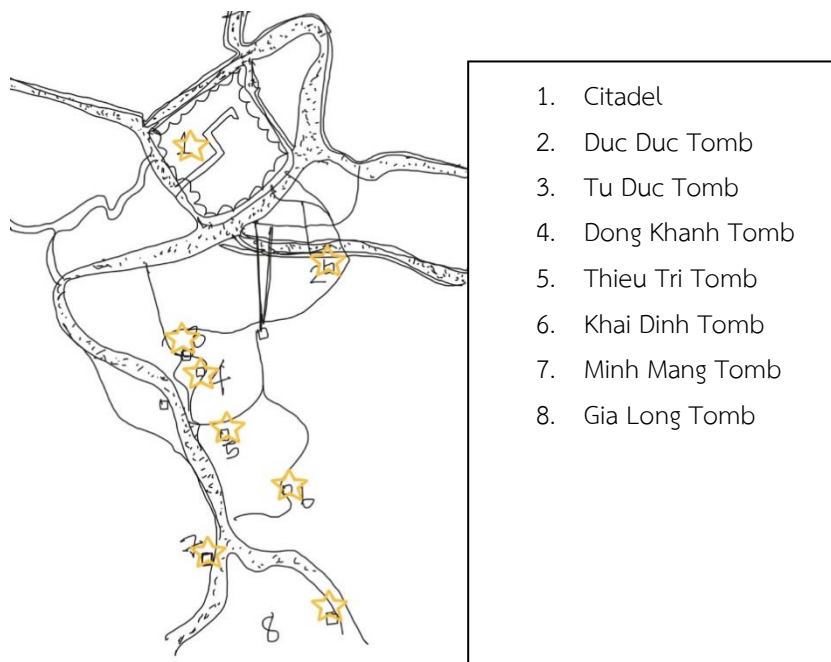
บทนำ

ประวัติศาสตร์เวียดนามในยุคราชวงศ์สุดท้ายผ่านความกดดันมากมายทั้งจากประเทศรอบข้างและประเทศเจ้าอาณานิคม ความกดดันดังกล่าวส่งผลให้ท้ายสุดต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองมาสู่การปกครองแบบสังคมนิยมในปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามเมืองเว้ ซึ่งเป็นเมืองหลวงเก่าแห่งสุดท้ายของราชวงศ์เหงียนซึ่งเป็นราชวงศ์สุดท้ายที่ปกครองเวียดนามในระบอบศักดินายังคงเหลือหลักฐานที่เป็นโบราณสถานจำนวนมากที่แสดงให้เห็นถึงความรุ่งเรืองในยุคเก่า หนึ่งในโบราณสถานเหล่านั้นที่เห็นเด่นชัดคือสุสานจักรพรรดิทั้ง 7 แห่ง และทำให้เมืองเว้ได้รับชื่อว่าเป็นเมืองแห่งสุสานจักรพรรดิ

ในช่วงปีค.ศ.1993 กลุ่มโบราณสถานที่ยุบรวมโบราณสถานสำคัญทั้งหลายของเมืองเว้ ประเทศเวียดนามก็ได้ขึ้นทะเบียนมรดกโลกภายใต้ชื่อ กลุ่มโบราณสถานเมืองเว้ (Complex of Hue Monuments) ซึ่งประกอบไปด้วยโบราณสถานจำนวนมาก และในกลุ่มโบราณสถานเหล่านั้นกลุ่มสุสานของจักรพรรดิราชวงศ์เหงียน ที่เป็นราชวงศ์สุดท้ายก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองของเวียดนามเป็นกลุ่มโบราณสถานที่มีความสำคัญอย่างมาก โดยเป็นกลุ่มโบราณสถานที่แสดงให้เห็นถึงประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ของประเทศเวียดนามในอดีต

ราชวงศ์สุดท้ายของประเทศเวียดนามมีจักรพรรดิขึ้นปกครองจำนวน 13 องค์ แต่สุสานที่ใช้ฝังพระบรมศพนั้นกลับมีเพียง 7 แห่ง เนื่องจากบางพระองค์พระบรมศพไม่ได้ถูกฝังในประเทศเวียดนาม บางพระองค์พระบรมศพถูกฝังร่วมกันในอาณาเขตของสุสานเดียวกับจักรพรรดิพระองค์อื่น

สิ่งที่น่าสนใจของสุสานทั้ง 7 แห่งคือนับตั้งแต่สุสานแห่งแรกที่สร้างขึ้นโดยองค์ปฐมกษัตริย์ของราชวงศ์เหงียน ภายใต้อิทธิพลวัฒนธรรมของจีน ผสมผสานกับวัฒนธรรมของเวียดนาม รูปแบบถูกปรับไปทีละเล็กละน้อยจนถึงสุสานแห่งสุดท้ายที่ได้รับอิทธิพลของศิลปะตะวันตกเข้าผสมผสานกับศิลปะเวียดนาม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายใต้ตัวแปรต่างๆมากมายในขณะนั้นที่กดดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบศิลปวัฒนธรรมของเวียดนามขึ้น การศึกษาการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของประเทศทำให้สามารถเข้าใจได้ดีขึ้นถึงเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ และทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงความน่าสนใจของสุสานจักรพรรดิเวียดนามที่ไม่เพียงเป็นที่ฝังพระบรมศพแต่ยังเป็นพื้นที่ที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการการเมืองการปกครองและอิทธิพลของสิ่งเหล่านั้นที่มีผลต่อสิ่งปลูกสร้างสำคัญของประเทศเวียดนาม



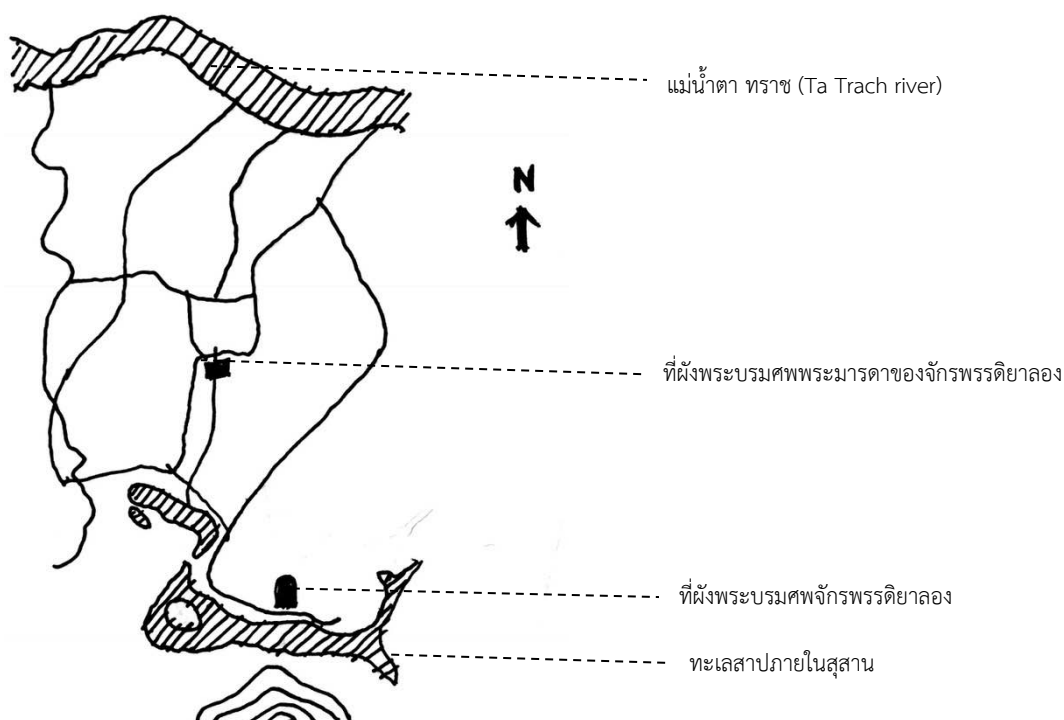
ภาพ 1 กลุ่มสุสานจักรพรรดิของเมืองเว้ ประเทศเวียดนาม

ที่มา : ปิยเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561

1.สุสานจักรพรรดิยาหลง (Gia Long Tomb)

สุสานแห่งนี้ใช้ฝังพระบรมศพของปฐมจักรพรรดิราชวงศ์เหงียน แต่ในอาณาบริเวณสุสานยังใช้ฝังพระบรมศพของสมาชิกในราชวงศ์ด้วย สุสานจักรพรรดิยาหลงครอบคลุมพื้นที่ขนาดใหญ่และมีการสร้างสิ่งปลูกสร้างเพิ่มในพื้นที่ตลอดช่วงศตวรรษที่ 17 ถึง 19 สิ่งปลูกสร้างสำคัญที่สุดคือวังเทียน โท หลาง (Thien Tho Lang) ที่ใช้ฝังพระบรมศพและพระมเหสีที่ใช้เวลาในการปลูกสร้างถึงสามชั่วรัชสมัย และแล้วเสร็จในสมัยจักรพรรดิ เตรียวทริ (Lien, 2015)

ลักษณะพิเศษของสุสานแห่งนี้คือหลุมศพคู่ของจักรพรรดิยาหลงและมเหสี (พระราชินีถว้เถียเกา) พระมเหสีสวรรคตในปี ค.ศ.1814 หลังการสวรรคตได้มีการค้นหาสถานที่สำหรับทำการฝังพระบรมศพเมื่อค้นพบแล้วก็มีการก่อสร้างที่ฝังพระบรมศพ และสิ่งก่อสร้างอีกหลายอย่างโดยในระหว่างการก่อสร้างจักรพรรดิยาหลงได้มาควบคุมการก่อสร้างด้วยตนเองโดยสุสานแห่งนี้ใช้เวลาถึง 6 ปีจึงทำการก่อสร้างอาคารหลักทั้งหมดเสร็จลง (ค.ศ.1814-1820) ส่วนอาคารที่เหลือแล้วเสร็จภายหลังภายหลัง (Lien, 2015)



ภาพ 2 ผังรวมสุสานจักรพรรดิยาหลง

ที่มา : ปิยเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561

สุสานจักรพรรดิยาหลงเมื่อแล้วเสร็จได้รับการดูแลจากจักรพรรดิองค์ถัดมาคือจักรพรรดิหมินหมางเป็นอย่างดีแต่ภายหลังในรัชกาลถัดไป เนื่องจากภาวะทางการเมืองที่ไม่ปกติ และความกดดันจากอิทธิพลทางตะวันตก รวมถึงสงครามเวียดนาม ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงการปกครองทำให้สุสานแห่งนี้ได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก (An, 2014)

องค์ประกอบของสุสานจักรพรรดิยาหลง

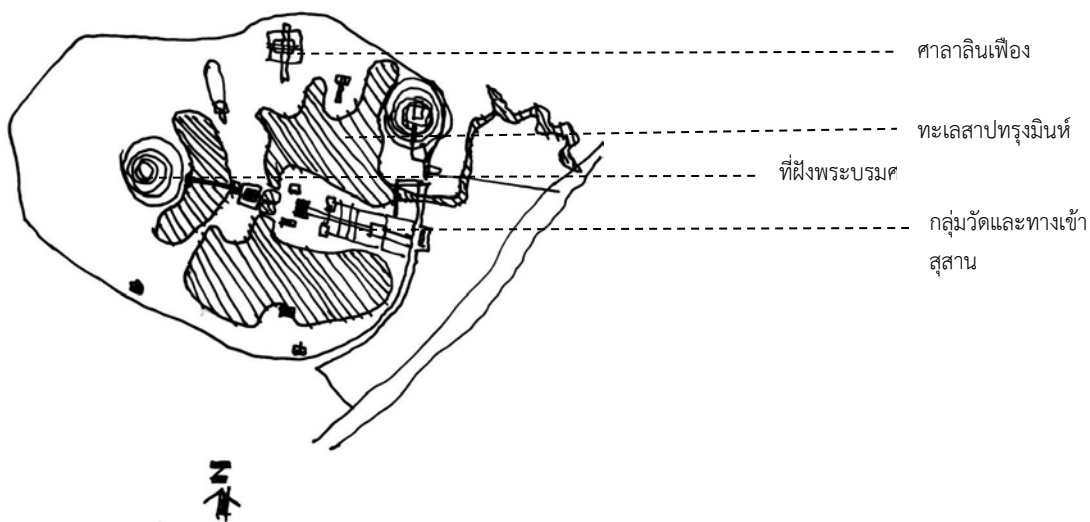
จากลักษณะผังจะเห็นได้ว่าสุสานจักรพรรดิวางผังในลักษณะที่กลมกลืนไปกับธรรมชาติ การสร้างทางเดินเข้าสู่สุสานวางทอดยาวกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ จึงทำให้เส้นทางเข้าสู่สุสานไม่ได้มีแกนอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามลักษณะของสุสานโดยรวมจะวางสอดคล้องไปกับลักษณะทางฮวงจุ้ย (Feng-Shui) ที่จะต้องมีแม่น้ำและมีแกนหน้าบริเวณฝังพระบรมศพที่หันเข้าสู่ภูเขา ซึ่งในที่นี้คือภูเขาเทียนถว้ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การวางผังกลุ่มอาคารที่เด่นชัด และการสร้างอาคารมีเพียงอาคารสำคัญที่สร้างแกนให้หันเข้าหาภูเขาแต่อาคารอื่นๆเห็นได้อย่างชัดเจนว่าวางตามลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่มี แต่ภาพรวมจะเห็นถึงองค์ประกอบ

สำคัญของสุสานจักรพรรดิองค์แรกที่ส่งต่อสุสานอื่นๆอีก 6 แห่งคือจะต้องมีการสร้างแกนอาคารหลักเข้าสู่หน้าและภูเขา สุสานแห่งนี้เป็สุสานแห่งแรกของกลุ่มสุสานจักรพรรดิของเว้และเป็นสุสานต้นแบบที่องค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรมถูกนำไปทำซ้ำโดยจักรพรรดิองค์ต่อ ๆ มาของราชวงศ์เหงียน

2.สุสานจักรพรรดิหมินหมาง (Minh Mang Tomb)

จักรพรรดิหมินหมางขึ้นครองราชย์ในปีค.ศ.1821 โดยเป็นพระโอรสองค์ที่สี่ของจักรพรรดียวาลอง หลังขึ้นครองราชย์ได้ 7 ปี จักรพรรดิหมินหมางมีดำริที่จะจัดหาที่ในการสร้างสุสานของตนเอง อย่างไรก็ตามกระบวนการสรรหาใช้เวลายาวนานจนถึงปีค.ศ.1840 ฝ่ายกรมโหรจึงหาที่ที่เหมาะสมได้ การวางผังของสุสานแห่งนี้ถูกพิจารณาอย่างถี่ถ้วนจากโหรและผู้เชี่ยวชาญด้านพิธีการ ซึ่งทำให้สุสานแห่งนี้กลายเป็นตัวอย่างชั้นเลิศของรูปแบบที่เรียกว่าซิโน-คลาสสิกคอลล (Sino-Classical style) อย่างไรก็ตามสุสานแห่งนี้ยังอยู่ในระหว่างการก่อสร้างในขณะที่จักรพรรดิหมินหมางสวรรคต จักรพรรดิเตริยวาทริ ซึ่งเป็นพระโอรสของจักรพรรดิหมินหมางเมื่อขึ้นครองราชย์จึงสร้างต่อจนแล้วเสร็จ (Lien, 2015) จักรพรรดิหมินหมางได้ถูกฝังพระบรมศพในสุสานแห่งนี้ในปีค.ศ.1841 แต่อาคารสิ่งปลูกสร้างทั้งหมดในสุสานแล้วเสร็จในอีก 2 ปีต่อมา (An, 2014)

องค์ประกอบสุสานจักรพรรดิหมินหมาง



ภาพ 3 ผังรวมสุสานจักรพรรดิหมินหมาง

ที่มา : ปิยเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561



ภาพ 4 แบบจำลองสุสานจักรพรรดิหมินหมาง

ที่มา : ปิยเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561

หากดูจากผังพื้นจะเห็นว่าสุสานแห่งนี้ถูกออกแบบให้มีน้ำล้อมรอบ และมีรูปร่างคล้ายมดลูก โดยมีการแปลความหมายถึงสถานที่แห่งการกำเนิดใหม่ สุสานแห่งนี้มีลักษณะสมมาตร ล้อมรอบด้วยกำแพงยาวกว่า 1,750 เมตร ภายในพื้นที่ประกอบด้วยทะเลสาบ สวนไม้ประดับหลายแห่ง และมีอาคารประกอบกว่า 40 หลัง

สิ่งหนึ่งที่มีลักษณะร่วมกันที่ได้รับตกทอดมาจากการออกแบบสุสานจักรพรรดิยาหลงคือการรักษาแกนระหว่างภูเขาและแม่น้ำกับตัวอาคารสุสานหลัก ความซับซ้อนของสิ่งปลูกสร้างต่างๆรวมถึงองค์ประกอบของงานผังอาคารมีความซับซ้อนกว่าสุสานจักรพรรดิยาหลงมาก การปรับพื้นที่ของสุสานทั้งหมดแม้จะมีธรรมชาติแทรกเข้ากับอาคารเช่นเดียวกับสุสานจักรพรรดิยาหลงแต่อาคารทั้งหมดถูกจัดวางอย่างเป็นระเบียบ และมีการปรับภูมิทัศน์ทั้งหมดเพื่อให้สิ่งปลูกสร้างสามารถจัดวางได้ตามผังอาคารที่ถูกออกแบบมา กล่าวอีกนัยหนึ่งว่าสุสานแห่งนี้มีสามารถก่อสร้างโดยควบคุมลักษณะแวดล้อมทางธรรมชาติให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ออกแบบมากกว่าของจักรพรรดิยาหลงที่ปลูกสร้างอาคารล่อไปกับสภาพธรรมชาติเดิม



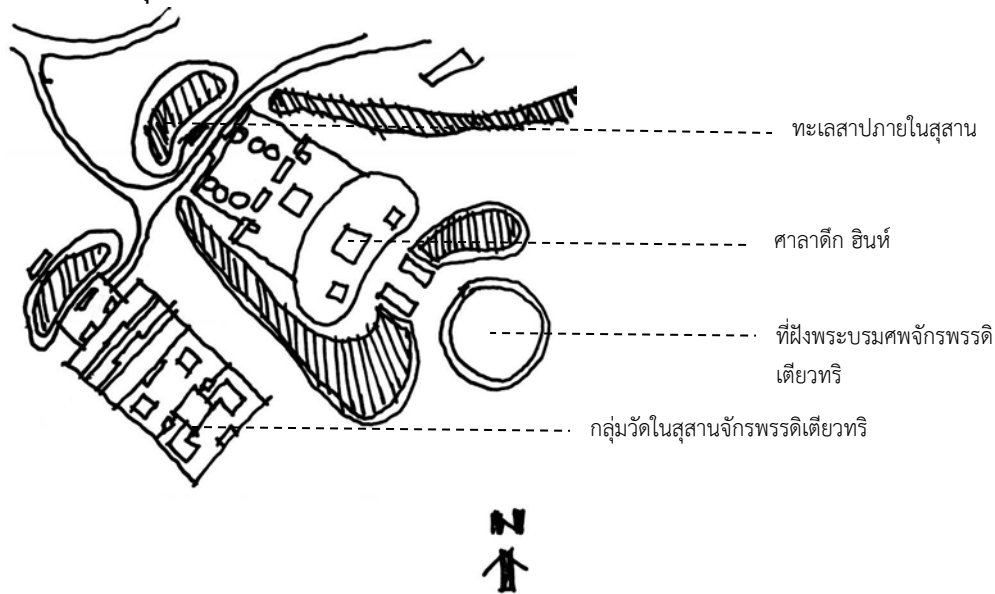
ภาพ 5 บรรยากาศสุสานจักรพรรดิหมินหมาง

ที่มา : ปิยเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561

3.สุสานจักรพรรดิเตียวทริ (Thieu Tri Tomb)

สุสานของจักรพรรดิเตียวทริไม่ได้สร้างในยุคสมัยของจักรพรรดิพระองค์นี้ เนื่องจากทรงครองราชย์เพียง 7 ปี (Ke, 2014) อีกสาเหตุหนึ่งก็คือด้วยพระองค์เองไม่ได้มีความต้องการที่จะสร้างสุสานของตนเองด้วย ก่อนจะสวรรคตในวัยเพียง 41 ปี จักรพรรดิเตียวทริได้รับสั่งแก่รัชทายาท-ภายหลังครองราชย์เป็นจักรพรรดิคือตี้กั ไม่ให้ใช้เงินหรือเกณฑ์แรงงานมาใช้ในการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆมากเกินไป (Lien, 2015) ด้วยคำสั่งเสียดังกล่าวทำให้สุสานแห่งนี้มีลักษณะเรียบง่าย (สุสานแห่งนี้สร้างโดยพระบัญชาของจักรพรรดิคือตี้กั) โดยเริ่มสร้างในปีค.ศ.1848 (An, 2014)

องค์ประกอบสุสานจักรพรรดิเตียวทริ



ภาพ 6 ผังรวมสุสานจักรพรรดิเตียวทริ

ที่มา : ปิยะเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561



ภาพ 7 สุสานจักรพรรดิเตียวทริ ในภาพรวม

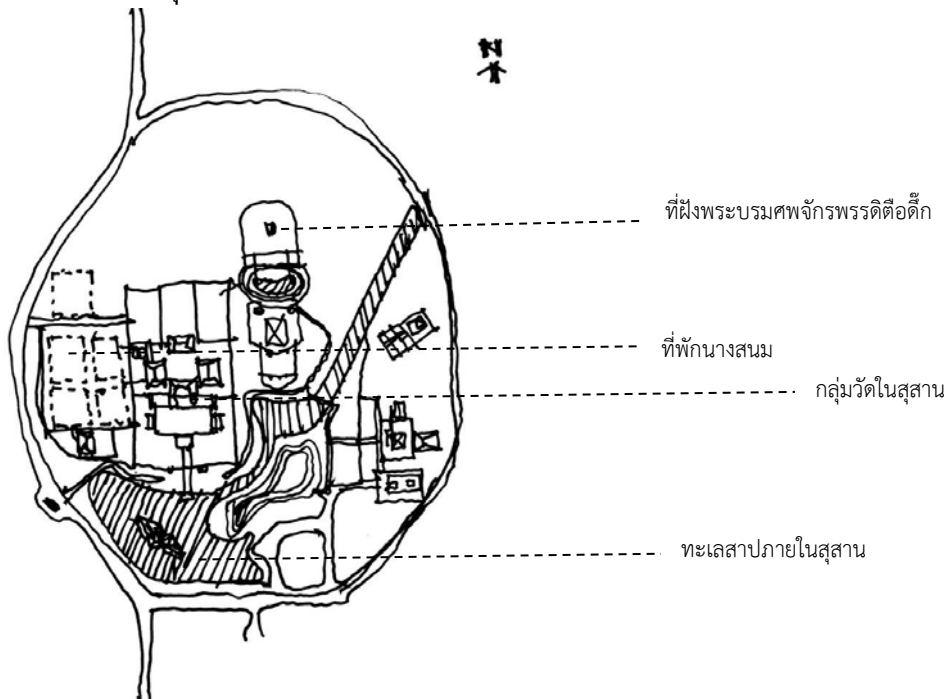
ที่มา : ปิยะเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561

สุสานจักรพรรดิเตียวทริสร้างตามแบบผังของสุสานจักรพรรดิหมินหมางอย่างชัดเจน แต่มีการปรับขนาดทะเลสาบให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สิ่งที่ต่างออกไปจากสุสานจักรพรรดิหมินหมางคือสุสานแห่งนี้ไม่มีกำแพงล้อมรอบ แต่ใช้ภูมิทัศน์ทางธรรมชาติในการแบ่งกั้นขอบเขตของพื้นที่ สิ่งปลูกสร้างในสุสานทั้งหมดนี้ใช้เวลาเพียงสามเดือนในการปลูกสร้าง และพระบรมศพของจักรพรรดิเตียวทริได้ถูกนำมาฝังในสุสานแห่งนี้ 8 เดือนภายหลังก่อสร้างแล้วเสร็จ (An, 2014) ภายในสุสานแห่งนี้ยังมีการฝังพระบรมศพของพระมารดาของจักรพรรดิเตียวทริ พระมเหสี และพระโอรสอีกหลายพระองค์ (Lien, 2015)

4. สุสานจักรพรรดิโตอิก (Tu Duc Tomb)

ในกลุ่มสุสานจักรพรรดิทั้งหมด สุสานจักรพรรดิโตอิกเป็นสุสานที่เป็นที่รู้จักมากที่สุด มีความซับซ้อนมากที่สุด และมีความเฉพาะตัวมากที่สุด (Lien, 2015) เริ่มสร้างในปี ค.ศ. 1864 โดยในระหว่างการก่อสร้างสุสานแห่งนี้ จักรพรรดิโตอิกทรงใช้เป็นที่ในการพักผ่อนและหลบหนีจากความกดดันภายในราชสำนักเนื่องจากเป็นช่วงที่ฝรั่งเศสเริ่มเข้ามามีบทบาทในการกำหนดแนวทางการปกครอง การเมืองของเวียดนาม (Ke, 2014) หลังสุสานก่อสร้างแล้วเสร็จจักรพรรดิโตอิกได้ใช้พื้นที่แห่งนี้ในการเป็นพื้นที่ทำงาน พื้นที่พักผ่อน เขียนบทกวี มีการสร้างอาคารหลายหลังเพื่อให้นางสนมทั้งหลายได้มาอยู่ร่วมกับพระองค์ รวมถึงเหล่าข้าราชการบริพารทั้งหลายด้วย สิ่งที่ตามมาคือฝังของสุสานแห่งนี้ ประกอบไปด้วยอาคารหลายๆหลังที่ใช้งานในชีวิตประจำวัน (จักรพรรดิโตอิกใช้สุสานแห่งนี้เป็นที่ทำงานถึง 16 ปี) จากลักษณะที่ม้างกล่าวทำให้ยังทวีความซับซ้อนของการวางผังอาคารในสุสานแห่งนี้

องค์ประกอบของสุสานโตอิก



ภาพ 8 ผังรวมสุสานจักรพรรดิโตอิก

ที่มา : ปิยเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561



ภาพ 9 ภาพบรรยากาศสุสานจักรพรรดิโตอิก

ที่มา : ปิยเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561

ภายในสุสานมีอาคารหลักคือวังที่ตั้งอยู่พื้นที่ด้านข้าง วังแห่งนี้จักรพรรดิตั้งชื่อว่าวังแห่งความถ่อมตน โดยบริเวณที่วังแห่งนี้ตั้งอยู่คือพื้นที่ที่จักรพรรดิติดต่อกับมาอาศัยอยู่เมื่อครั้งยังมีชีวิต และเข้ามาดูความก้าวหน้าในการก่อสร้างของสุสาน ด้วยชื่อดังกล่าวทำให้เมื่อมีการสร้างอาคารหลังอื่นๆก็ยังคงรักษาแกนแนวคิดในเรื่องการถ่อมตนเอาไว้ (Lien, 2015) ภายในพื้นที่สุสานแห่งนี้มีอาคารกว่า 50 แห่งที่จัดวางผังกลุ่มอาคารแบบสมมาตร สิ่งที่นาสนใจของสุสานจักรพรรดิติดต่อก็คือพื้นที่ที่จัดแบ่งให้เป็นที่พักอาศัยของเหล่านางสนมเพื่อดูแลจักรพรรดิ (Lien, 2015)

สุสานแห่งนี้ได้มีการสร้างกำแพงล้อมในพื้นที่ที่มีการฝังพระบรมศพจักรพรรดิเช่นเดียวกับของจักรพรรดิยาหลง และหมิ่นหมาง (ยกเว้นจักรพรรดิเตียวทริที่ไม่มีการสร้างกำแพงล้อม) สาเหตุหนึ่งเนื่องด้วยในยุคแห่งสงครามหากข้าศึกสามารถบุกเข้ามาถึงสุสานจักรพรรดิ สิ่งหนึ่งที่จะทำคือการขุดพระบรมศพขึ้นมาทำลายซึ่งจะเป็นการดูหมิ่นพระบรมศพเป็นอย่างมากจึงทำให้สุสานจักรพรรดิต้องมีการออกแบบเพื่อป้องกันเหตุการณ์ดังกล่าว (Lien, 2015)

จากภาพรวมอาจกล่าวได้ว่าสุสานของจักรพรรดิเตียวทริมีการออกแบบวางผังที่พัฒนาขึ้นมาจากสุสานแบบเดิมของจักรพรรดิยาหลงมาก การออกแบบสุสานไม่ได้มีเพียงแต่การออกแบบสำหรับที่ฝังพระบรมศพเท่านั้น แต่ยังคงกลายเป็นเหมือนสถานที่พักผ่อน มีการออกแบบภูมิทัศน์ที่ใช้ได้จริงในยามมีชีวิต

จนถึงจุดนี้จะเห็นว่อกจากแนวแกนของที่ฝังศพ ภูเขา แม่น้ำแล้ว สิ่งสำคัญที่เป็นองค์ประกอบโดยรวมของสุสานจักรพรรดิเตียนนามคือการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือวัดประจำสุสาน ซึ่งอาจสร้างเป็นวัดเดี่ยวหรือกลุ่มวัด ส่วนที่สองคือที่ฝังพระบรมศพที่จะอยู่ด้านในและตามหลักการแล้วต้องมีการสร้างกำแพงล้อมรอบในส่วนนี้ โดยจะมีการสร้างประตูหลักที่จะเปิดเมื่อนำพระบรมศพเข้าฝังแล้วประตูนี้จะถูกปิดตายไปตลอดเพื่อป้องกันพระบรมศพจากเหตุทางสงคราม

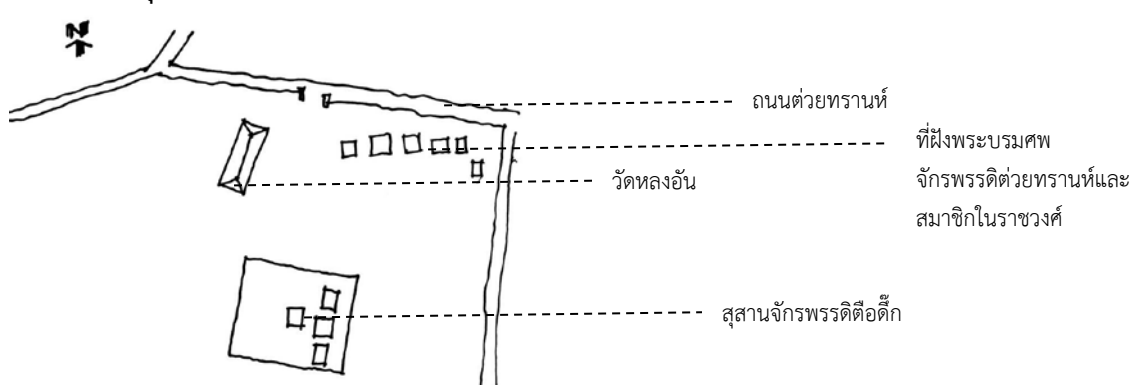
5. สุสานจักรพรรดิติดต่อก (Duc Duc Tomb)

สุสานจักรพรรดิติดต่อกสร้างโดยจักรพรรดิทรานไท (พระโอรสจักรพรรดิติดต่อก) เพื่อที่จะใช้เป็นที่พักพระอัฐิของจักรพรรดิติดต่อก โดยจักรพรรดิติดต่อกได้ปกครองประเทศเวียดนามเพียง 3 วัน (ค.ศ.1883) ก็ถูกถอดออกจากราชบัลลังก์โดยเหล่าขุนนางและถูกนำไปขังคุกจนอดอาหารเสียชีวิต (Ke, 2014)

ภายหลังการสวรรคตของจักรพรรดิติดต่อก มีการแต่งตั้งจักรพรรดิองค์ใหม่ (จักรพรรดิทามหงี) ขึ้นปกครองประเทศแต่พระองค์กลับหนีออกจากพระราชวัง ไปก่อตั้งกลุ่มต่อต้านฝรั่งเศสขึ้นในป่าลึกของเวียดนามทำให้ต้องมีการตั้งจักรพรรดิองค์ถัดมาคือจักรพรรดิถังคาน จักรพรรดิพระองค์นี้สวรรคตแต่ยังหนุ่ม ทำให้ 6 ปีให้หลัง ราชบัลลังก์ก็ตกกลับมายังพระโอรสของจักรพรรดิติดต่อก พระองค์ขึ้นครองราชย์ในนามของจักรพรรดิทรานไทและเป็นจักรพรรดิทรานไทนั่นเองที่สร้างสุสานจักรพรรดิติดต่อกในปีค.ศ.1899 (Ke, 2014)

ท่ามกลางความวุ่นวายดังกล่าวทำให้สุสานจักรพรรดิติดต่อกไม่มีความพิถีพิถันในการออกแบบ รวมถึงการเลือกจุดในการตั้งสุสานหรือที่ฝังพระบรมศพแห่งนี้ก็ไม่ได้อยู่ในจุดที่มีการเลือกเฟ้นเป็นอย่างดีเช่นสุสานจักรพรรดิทามหงี

องค์ประกอบสุสานจักรพรรดิติดต่อก



ภาพ 10 ผังรวมสุสานจักรพรรดิติดต่อก

ที่มา : ปิยเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561



ภาพ 11 ภาพบรรยากาศสุสานจักรพรรดิตั้งคาน
ที่มา : ปิยะเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561

สุสานของจักรพรรดิตั้งคานนอกจากพระบรมศพขององค์จักรพรรดิเองแล้วยังเป็นที่ฝังพระบรมศพของพระญาติหลายพระองค์เช่น หลานชายและหลานสาวของพระองค์ พระมเหสี รวมถึงมเหสีของจักรพรรดิทรานไท สุสานแห่งนี้มีขนาดเพียง 3,445 ตารางเมตรแต่กลับแน่นไปด้วยพระบรมศพของจักรพรรดิและเหล่าญาติวงศ์ (Lien, 2015) แต่อย่างไรก็ตามสุสานแห่งนี้ก็ยังพยายามในการรักษาองค์ประกอบสำคัญของสุสานจักรพรรดิเช่น แนวแกนระหว่างแม่น้ำและภูเขา การสร้างวัดในสุสาน รวมถึงการสร้างกำแพงล้อมรอบที่ฝังพระบรมศพของจักรพรรดิ ก็ยังมีอย่างครบถ้วน

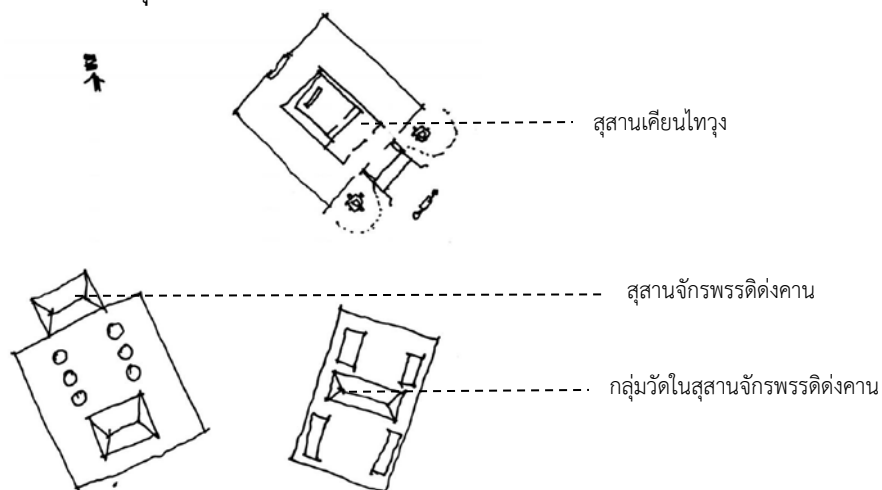
สิ่งหนึ่งที่ที่น่าสนใจคือที่ตั้งของสุสานแห่งนี้ห่างจากตัวเมืองเก่าเว้ที่เป็นที่ตั้งของพระบรมมหาราชวังเพียงไม่เกิน 1 กิโลเมตร ซึ่งเมื่อเทียบกับสุสานอื่นๆที่ห่างออกจากวังเก่ามากกว่า 8-10 กิโลเมตร สุสานแห่งนี้แสดงถึงความเร่งรีบในการเลือกที่ตั้ง และแสดงถึงความกดดันทางการเมืองการปกครองที่ภายนอกเข้ามาจนทำให้รูปแบบประเพณีการเลือกสรรและการสร้างสุสานแบบเดิมต้องถูกละเว้น

6.สุสานจักรพรรดิตั้งคาน (Dong Khanh Tomb)

ยุคสมัยการครองราชย์ของจักรพรรดิตั้งคานเป็นยุคที่วุ่นวายมากที่สุดยุคหนึ่งของเวียดนาม ภายในช่วงเวลาไม่กี่ปีก่อนหน้าการครองราชย์มีการเปลี่ยนจักรพรรดิถึง 4 พระองค์ โดยไม่มีองค์ใดเลยที่สามารถครองราชย์ได้ยาวนานกว่า 1 ปี (จักรพรรดิตั้งคาน (Duc Duc) ครองราชย์เพียง 3 วัน) และจักรพรรดิห้ามหังที่ขึ้นครองราชย์ก่อนหน้าจักรพรรดิตั้งคานก็ได้หนีออกจากวัง ในขณะที่ครองราชย์เพื่อไปจัดตั้งกองกำลังต่อต้านฝรั่งเศสในป่าลึกของเวียดนาม แม้จักรพรรดิตั้งคานได้ขึ้นครองราชย์โดยการสนับสนุนของฝรั่งเศส กองกำลังต่อต้านนี้ก็ยังคงดำเนินการอยู่ตลอดช่วงรัชสมัยของพระองค์ การขึ้นครองราชย์ของจักรพรรดิตั้งคานจึงเป็นการขึ้นครองราชย์เพียงในนามแต่อำนาจการปกครองตกเป็นของฝรั่งเศสที่เข้าควบคุมเวียดนามทั้งหมด

ในรัชสมัยของจักรพรรดิตั้งคาน พระองค์ได้พระทัยในการปลูกสร้างอาคารต่างๆโดยได้มีการต่อเติมหอสมุดภายในพระบรมมหาราชวัง มีการสร้างสุสานเจ้าชายเคียนไทว (พระบิดาของพระองค์) แต่เนื่องด้วยพระองค์ครองราชย์เพียง 3 ปี (ค.ศ. 1886-1889) (Ke, 2014) ทำให้ไม่มีเวลาในการสร้างสุสานของพระองค์เอง สุสานแห่งนี้ถูกสร้างโดยจักรพรรดิทรานไทที่ขึ้นสำเร็จราชการต่อจากพระองค์ และถูกต่อเติมให้มีขนาดใหญ่ขึ้นโดยจักรพรรดิชายดินห์ที่เป็นพระโอรสของจักรพรรดิตั้งคาน สิ่งที่ตามมาคือการผสมผสานของศิลปวัฒนธรรมแบบจีน เวียดนาม และท้ายสุดแบบยุโรปตามราชนิยมของจักรพรรดิชายดินห์

องค์ประกอบสุสานจักรพรรดิต่างคาน



ภาพ 12 ผังรวมสุสานจักรพรรดิต่างคาน

ที่มา : ปิยเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561



ภาพ 13 ภาพบรรยากาศสุสานจักรพรรดิต่างคาน

ที่มา : ปิยเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561

สุสานแห่งนี้สร้างในปี.ศ.1889 ในยุคของจักรพรรดิทราโนไท ซึ่งหากดูจากผังจะเป็นอาคารที่อยู่ทางซ้ายบนและกลางล่าง ส่วนสุสานของเจ้าชายเคียนไท่ทงที่เป็นพระบิดาของจักรพรรดิต่างคานถูกสร้างก่อนอาคารสองหลังดังกล่าว อาคารหลังนี้ถูกสร้างเพื่องออกมาจากเส้นทางหลักที่เข้าสู่สุสานจักรพรรดิต่างคาน มีลักษณะเฉพาะของการวางผังที่มีขนาดเล็กกว่าสุสานจักรพรรดิ แต่มีการตกแต่งอย่างเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดยเฉพาะการประดับด้วยกระเบื้องโมเสกที่จักรพรรดิต่างคานชื่นชอบเป็นพิเศษ ในส่วนของพื้นที่ฝังพระบรมศพมีลักษณะคล้ายคลึงกับพื้นที่ฝังพระบรมศพจักรพรรดิที่มีการล้อมกำแพงรอบเพื่อป้องกันพระบรมศพ เพียงแต่มีขนาดเล็กกว่า

ในส่วนหนึ่งของสุสานจักรพรรดิต่างคานที่มีการสร้างและต่อเติมภายหลังนั้น การวางผังสุสานยังมีลักษณะที่อิงแบบแผนจากสุสานจักรพรรดิอื่นๆแต่การต่อเติมภายหลังของจักรพรรดิชายดินห์ที่นิยมตะวันตกทำให้อาคารฝังพระบรมศพของจักรพรรดิต่างคานมีลักษณะเป็นอาคารที่ถูกสร้างด้วยวัสดุสมัยใหม่ในขณะนั้นคือคอนกรีตส่งผลให้ส่วนตกแต่งต่างๆที่แต่เดิมใช้ปูน โมเสก หรือไม้เป็นวัสดุในการตกแต่งต้องปรับมาใช้เป็นคอนกรีตเกิดเป็นรูปทรงที่แปลกตาและพัฒนาในท้ายสุดของการผสมผสานของวัฒนธรรมนี้ในสุสานของจักรพรรดิชายดินห์ซึ่งเป็นสุสานแห่งสุดท้ายของกลุ่มสุสานจักรพรรดิในเมืองเว้

7. สุสานจักรพรรดิชาวดินห์ (Khai Dinh Tomb)

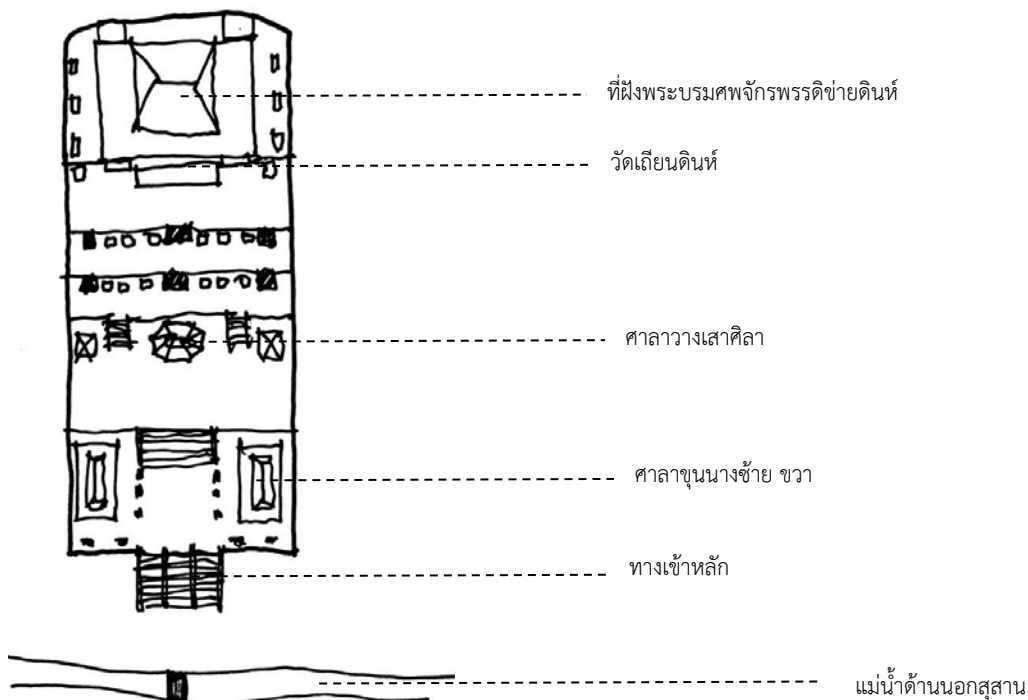
ภายหลังการถูกเนรเทศของจักรพรรดิด้วยทาน (Duy Tan) ไปยังหมู่เกาะรียูเนียน (Reunion Island) ในปีค.ศ.1925 จักรพรรดิชาวดินห์ได้ขึ้นครองราชย์สมบัติ ในช่วงยุคสมัยของพระองค์ที่ครองราชย์เพียง 9 ปี อำนาจการปกครองทั้งหมดตกอยู่ในมือของฝรั่งเศส พระองค์ทรงสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆมากมายทั้งพระราชวัง สุสานของพระบิดาพระองค์ และสุสานของพระองค์เอง แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมใดๆในการสร้างหรือวางแผนการพัฒนาประเทศชาติเลย (Ke, 2014)

อาจกล่าวได้ว่ายุคของจักรพรรดิชาวดินห์ เป็นยุคของการเตรียมตัวสู่การล่มสลายของระบบศักดินาที่ปกครองประเทศเวียดนามมากกว่า 4000 ปี และท้ายสุดในสมัยของจักรพรรดิองค์สุดท้ายคือจักรพรรดิเป๋อไต้ ที่ปกครองประเทศถึงค.ศ.1945 เวียดนามก็เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองสู่ระบอบสังคมนิยม

ในยุคของสมัยของจักรพรรดิชาวดินห์มีการเปลี่ยนแปลงมากมายที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของฝรั่งเศสที่ได้เข้ามาปกครองเวียดนามอย่างเต็มตัว ประการแรกคือการที่องค์จักรพรรดิถูกแต่งตั้งโดยฝรั่งเศส ประการต่อมาคือการประกาศยกเลิกการใช้ตัวอักษรจีน-เวียดนามอย่างเป็นทางการในปีค.ศ.1919 และใช้ตัวหนังสือโรมัน-เวียดนาม (romanised Vietnamese) ในประกาศราชกิจจานุเบกษาทั้งหมด ซึ่งในความเป็นจริงจักรพรรดิชาวดินห์ก็ทรงทรงพระอักษรในแบบโรมัน-เวียดนามในจดหมายส่วนพระองค์ต่างๆมาก่อนหน้านี้แล้ว ด้วยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้จักรพรรดิชาวดินห์ได้เปลี่ยนยุคสมัยของเวียดนามที่วางอยู่บนวัฒนธรรมขงจื้อเข้าสู่สังคมอิทธิพลฝรั่งเศสหรือตะวันตกอย่างเต็มตัว (Lien, 2015)

สุสานของจักรพรรดิชาวดินห์ก็แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลดังกล่าว โดยเฉพาะการใช้วัตถุดิบที่เปลี่ยนมาใช้คอนกรีตเป็นวัสดุหลักทั้งหมดในการสร้างสุสาน สิ่งปลูกสร้างในสุสานได้รับแรงบันดาลใจมาจากปราสาทตะวันตกเมื่อมองจากมุมสูงจะเห็นภาพของสุสานคล้ายคลึงกับปราสาทในยุโรปที่สร้างอยู่บนยอดเขา สุสานแห่งนี้อยู่ไกลออกจากศูนย์กลางเมืองกว่า 9 กิโลเมตร และใช้เวลาหลายปีในการเลือกที่ตั้ง โดยก่อนหน้านี้ชาวดินห์ได้ทำการปรับปรุงและขยายขนาดสุสานจักรพรรดิดังคานห์ซึ่งเป็นพระบิดาของพระองค์จนแล้วเสร็จก่อนที่จะมาสร้างสุสานของพระองค์เอง สุสานจักรพรรดิชาวดินห์สร้างในปีค.ศ. 1920 และแล้วเสร็จในปีค.ศ. 1931 โดยหลังพระองค์สวรรคตถึง 6 ปีสุสานแห่งนี้ถึงแล้วเสร็จ

องค์ประกอบของสุสานจักรพรรดิชาวดินห์



ภาพ 14 ผังรวมสุสานจักรพรรดิชาวดินห์
ที่มา : ปิยเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561

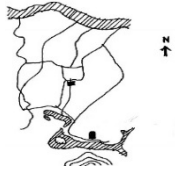
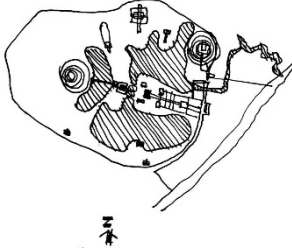
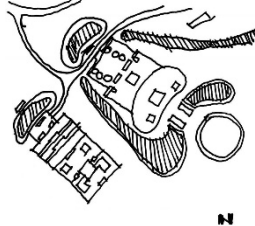
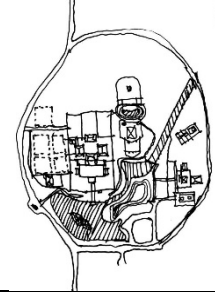
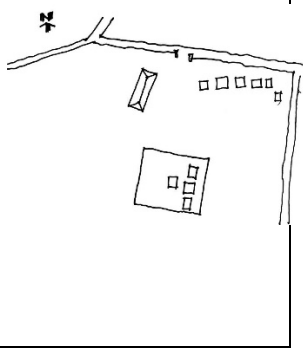


ภาพ15 บรรยากาสุสานจักรพรรดิไชยดิงห์
ที่มา : ปิยะเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561

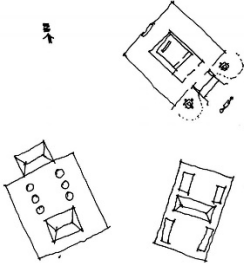
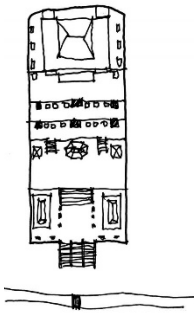
แม้ว่าสุสานแห่งนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงมากมายต่างจากรูปแบบสุสานจักรพรรดิอื่นๆ ทั้งวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง การตกแต่งที่ใช้การเขียนสีแบบเฟรสโกของตะวันตกในภาพเขียนประดับเพดาน การใช้โมเสกประดับรอบอาคาร แต่การเลือกที่ตั้งของสุสานยังยึดแบบแผนเดิม โดยพยายามวางแกนให้ตรงกับภูเขาและแม่น้ำ เพียงแต่เพิ่มลักษณะพิเศษคือที่ตั้งที่วางอยู่บนยอดเขาสูงเพื่อให้เกิดภาพของสุสานคล้ายกับปราสาทยุโรปในยุคกลาง มีการวางผังกลุ่มอาคารลดหลั่นเป็นขั้นตามระดับความชันของภูเขา ทำให้เกิดมิติอาคารที่ต่างไปจากกลุ่มอาคารในสุสานจักรพรรดิอื่น ๆ โดยกลุ่มอาคารสุสานแห่งนี้โดดเด่นออกมาจากธรรมชาติซึ่งแตกต่างจากสุสานจักรพรรดิอื่น ๆ ที่กลมกลืนไปกับธรรมชาติหรือบางสุสานที่ถูกธรรมชาติกลืนหายไปเป็นต้น

สุสานแห่งนี้ยังพยายามรักษาแนวแกนหลัก มีการวางกลุ่มหอพระ รูปปั้นขุนนางต่าง ๆ ไล่เป็นระดับขึ้นไปจนถึงท้ายสุดคือที่ฝังพระบรมศพของพระองค์ในอาคารหลังสุดท้าย การผสมผสานเหล่านี้ทำให้เกิดรูปแบบใหม่ของสถาปัตยกรรมสุสานจักรพรรดิที่นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้วัสดุสมัยใหม่เข้ากับแบบแผนศิลปวัฒนธรรมเดิมของเวียดนามแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการปรับตัวเข้ากับความคิดของอิทธิพลตะวันตกเพื่อที่จะคงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเวียดนามเอาไว้จนถึงยุคสุดท้าย

ตาราง 1 สรุปตารางพัฒนาการของสุสานจักรพรรดิ

ลำดับจักรพรรดิ	สุสาน	ปี.ศ.ที่สร้าง	ผัง	พัฒนาการ	รูปแบบ
1 ยาลอง (Gia Long)	เถียน โถ่ หลาง (Thien Tho Lang)	1814		แนวแกนตามหลักฮวงจุ้ยและกลมกลืนกับธรรมชาติ	จีน-เวียดนาม
2 หมินหมาง (Minh Mang)	เฮี้ยว หลาง (Hieu Lang)	1840		แนวแกนตามหลักฮวงจุ้ยและกลมกลืนกับธรรมชาติ	จีน-เวียดนาม
3 เตียวทรี (Thieu Tri)	ซ่ง หลาง (Xuong Lang)	1848		แนวแกนตามหลักฮวงจุ้ยและกลมกลืนกับธรรมชาติ	จีน-เวียดนาม
4 ตือตึก (Tu Duc)	เคี่ยม หลาง (Khiem Lang)	1864		แนวแกนตามหลักฮวงจุ้ยและกลมกลืนกับธรรมชาติ	จีน-เวียดนาม
5 ตือตึก (Duc Duc)	อาน หลาง (An Lang)	1889		แนวแกนตามหลักฮวงจุ้ย	จีน-เวียดนาม

ตาราง 1 สรุปตารางพัฒนาการของสุสานจักรพรรดิ (ต่อ)

6	เฮียบ เทา (Hiep Hoa)	กระทำอัตวินิบาตกรรม			
7	เคียนฟุก (Kien Phuc)	ฝังพระศพในเคี่ยมหลาง			
8	ห้ามหัง (Ham Nghi)	ฝังพระศพในประเทศฝรั่งเศส			
9	ด่งคาน (Dong Khanh)	ตูหลาง (Tu Lang)	1889 และ 1916		แนวแกนและผสมวัฒนธรรมยุโรป
10	ทานไท่ (Thanh Thai)	ฝังพระศพในอานหลาง			จีน-เวียดนาม-ยุโรป
11	ต่วยทาน (Duy Tan)	ฝังพระศพในอานหลาง			
12	ข่ายดินห์ (Khai Dinh)	อึ้งหลาง (Ung Lang)	1920		แนวแกนและผสมวัฒนธรรมยุโรป
13	เบ๋าไ่ (Bao Dai)	ฝังพระศพในประเทศฝรั่งเศส			จีน-เวียดนาม-ยุโรป

ที่มา : ปิยเดช อัครโพธิวงศ์ ,2561

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าลำดับพัฒนาการของสุสานจักรพรรดิทั้ง 13 แห่ง เริ่มจากการรับวัฒนธรรมจากจีนผสมกับวัฒนธรรมเวียดนาม จนทำให้เกิดสุสานจักรพรรดิยาลองที่มีลักษณะเฉพาะแต่แฝงกลิ่นอายวัฒนธรรมตะวันตกอย่างชัดเจน ผังสุสานมีความเรียบง่ายและไม่ซับซ้อน ในยุคถัดมาสุสานของจักรพรรดิหมิ่นหมางที่ราชวงศ์เหงียนมีความมั่นคง ผังสุสานจักรพรรดิเริ่มมีความซับซ้อน รวมไปถึงรายละเอียดการตกแต่งที่เริ่มซับซ้อนมากขึ้น สิ่งเหล่านี้แสดงออกถึงทรัพยากรทางวัฒนธรรมและฐานะทางการเงินของประเทศที่มีเสถียรภาพ สุสานในรูปแบบเดียวกันนี้ส่งต่อมาจนถึงสุสานจักรพรรดิองค์ที่ 4 คือจักรพรรดิเต๋อดึก (Tu Duc) ที่มีความซับซ้อนของผังเป็นอย่างมาก รวมถึงการใช้งานที่ไม่เพียงแต่เป็นสุสานแต่ยังเป็นที่พักผ่อนของจักรพรรดิเต๋อดึก หากคิดอีกนัยหนึ่งจะเห็นความสับสนของการใช้งานของสุสานจักรพรรดิแห่งนี้ ในช่วงสมัยเดียวกันนี้เวียดนามเริ่มมีความวุ่นวายทางการเมือง และฝรั่งเศสเข้ามามีอิทธิพลอย่างสูงต่อการเมืองการปกครองประเทศ จักรพรรดิองค์ที่ 5 ไปจนถึงองค์ที่ 11 มีเพียงบางองค์เท่านั้นที่สร้างสุสานจักรพรรดิและสุสานนั้นก็สร้างอย่างเร่งรีบ และขาดองค์ประกอบต่าง ๆ ของแนวคิด

ทางวัฒนธรรม จนมาถึงสุสานจักรพรรดิองค์ที่ 12 ได้สร้างฝังสุสานจักรพรรดิที่มีลักษณะเฉพาะอย่างมาก เป็นการรวมวัฒนธรรมตะวันตกเข้ากับวัฒนธรรมเวียดนาม การใช้วัสดุและการตกแต่งมีแนวคิดตะวันตกแฝงเข้ามาอย่างมากมาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการยอมรับในวัฒนธรรมตะวันตกที่เวียดนามพยายามฟื้นคืนมาตลอดยุคราชวงศ์เหงียน แต่ท้ายสุดก็ต้องยอมรับและยอมสยบต่อการเข้ามาของตะวันตก และกลายเป็นสุสานจักรพรรดิแห่งสุดท้ายของยุคราชวงศ์ของเวียดนาม

สรุป

กลุ่มสุสานจักรพรรดิของเมืองเว้ ประเทศเวียดนามเป็นกลุ่มโบราณสถานสำคัญที่มีพัฒนาการของกายภาพอย่างเป็นลำดับ ภายใต้อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศ รวมถึงวิสัยทัศน์ของจักรพรรดิที่กุมอำนาจปกครองอยู่ในแต่ละช่วงสมัย สุสานของจักรพรรดิหลายแห่งเรียบง่ายและกลมกลืนเข้ากับธรรมชาติ เนื่องจากเป็นช่วงของการตั้งราชวงศ์ที่ทรัพยากรทางการเงิน กำลังคน และศิลปวัฒนธรรมยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมจีนมีอิทธิพลค่อนข้างมากต่อการวางผังและการออกแบบสถาปัตยกรรม ต่อมาในยุคของจักรพรรดิหมินหมาง ประเทศอยู่ในยุคแห่งความรุ่งเรืองที่มีทั้งกำลังเงินและกำลังคน ทำให้สุสานของจักรพรรดิหมินหมางถูกเลือกและสร้างอย่างปราณีตและกลายเป็นแบบแผนของสุสานจักรพรรดิที่พัฒนาอย่างสมบูรณ์

เมื่อข้ามมาถึงการสร้างสุสานของจักรพรรดิที่ดี สุสานกลับมีการใช้งานที่นอกเหนือจากการเป็นสุสานอย่างแต่ก่อน จักรพรรดิทรงใช้พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ส่วนพระองค์ในการทรงงาน พักผ่อน และหลบหนีจากความกดดันต่าง ๆ ของราชสำนัก ด้วยการใช้งานผสมปนเป่ดังกล่าว ทำให้สุสานแห่งนี้มีการวางผังซับซ้อนมากกว่าสุสานอื่น ๆ และด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้อาจกล่าวได้ว่าการวางผังสุสานแห่งนี้บิดเบี่ยงออกจากวัตถุประสงค์เดิมของสุสานจักรพรรดิที่ต้องการให้เป็นสถานที่หลังความตายที่สงบ

ในช่วงท้ายสุดของราชวงศ์เหงียนที่อยู่ภายใต้อำนาจทางการเมืองของประเทศฝรั่งเศส สุสานจักรพรรดิ 2 แห่งสุดท้ายแสดงให้เห็นถึงความกดดันดังกล่าว โดยเลือกที่จะใช้การผสมผสานระหว่างรูปแบบการวางองค์ประกอบผังแบบจีน-เวียดนามแบบเดิมเข้ากับวัสดุ และการตกแต่งแบบยุโรป ซึ่งทำให้เกิดรูปแบบสถาปัตยกรรมสุสานจักรพรรดิแบบใหม่ขึ้น กลุ่มอาคารในสุสานก็แสดงตัวโดดเด่นจากธรรมชาติมากกว่าสุสานก่อนหน้านี้ทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสุสานของจักรพรรดิชายดินห์ซึ่งเป็นสุสานแห่งสุดท้ายถึงกับมีรูปแบบที่โดดเด่นคล้ายกับปราสาทในยุโรปยุคกลางที่ตั้งอยู่บนยอดเขา อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าท้ายสุดแนวคิดการสร้างสุสานจักรพรรดิที่อยู่ภายใต้ความกดดันทางการเมืองของตะวันตก ก็ไม่อาจคงปรัชญาการออกแบบแบบตะวันออกเอาไว้ได้ การเปลี่ยนแปลงสุสานจักรพรรดิแห่งสุดท้ายนี้เองที่สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจของระบอบศักดินาที่เสื่อมถอยจนถึงขีดสุด จนทำให้ไม่กี่ปีให้หลังเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองในประเทศเวียดนามและระบอบศักดินาก็ถูกยกเลิกไป

เอกสารอ้างอิง

Nguyen Quang Huy. (2018). workshop "adaptive reuse of historical context of Hue". Hue, Vietnam: Not published.

Nguyen Viet Ke. (2014). Stories of The Nguyen Dynasty's Kings. Da Nang, Vietnam: Da Nang Publishing House.

Phan Thuan An. (2014). Royal Mausoleums in Hue-A wonder. Da Nang, Vietnam: Da Nang Publishing House.

Safeguarding Cultural Heritage An Dinh Palais, Hué, Vietnam. (January 2018). เข้าถึงได้จาก Safeguarding Cultural Heritage An Dinh Palais, Hué, Vietnam: <http://tvtn.free.fr/bio/cung%20an%20dinh/history.php.htm>

Somchart Chungsirarak. (2010). The western architecture in Siam. Bangkok: Amrin Printing and Publishing.

Vu Hong Lien. (2015). Royal Hue, Heritage of the Nguyen Dynasty of Vietnam. Bangkok, Thailand: Bangkok printing Co., Ltd.